

Typ posudku: *oponent*

Autorka práce: **Bc. Markéta Suchánková**

Název práce: **Analýza diskursů porodu ve vybraných českých médiích**

Vedoucí práce: **Prof.PhDr. Jiří Kabele, PhD.**

Oponentka: **doc. PhDr. Jadwiga Šanderová, CSc.**

Navržené hodnocení: V nejlepším případě (pokud se autorka uspokojivě vyrovná s připomínkami a otázkami v posudku) dobře.

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl (výzkumná otázka) je formulován velmi vágně a je proto obtížné hodnotit, nakolik mu odpovídají závěry. Struktura textu formálně odpovídá požadavkům, ale věcně není dostatečně naplněna. Z tohoto hlediska text neodpovídá nárokům kladeným na diplomovou práci.

Cíl práce, natož pak výzkumnou otázku, jsem ani v Úvodu ani v kapitole Formulace problému bohužel nenalezla. V Úvodu autorka uvádí, že se v práci zaměřuje na „sociální dimenzi porodu a na sociokulturní kontext, kterým je obklopen. V českém prostředí tento kontext formuje především mediální debata o volbě místa porodu a o přípustných praktikách užívaných během porodu“ (s.12). Dále stručně shrnuje dva základní přístupy k porodu (v porodnici versus doma) a konstatuje, že téma „domácích porodů je (...) předmětem kontroverze mezi odbornou veřejností (...) na jedné straně a samotnými matkami na straně druhé. V současné době“ má tato kontroverze „rozměr nejenom odborný, ale také politický, ekonomický a právní“ (s.13). Dále autorka uvádí, že provedla analýzu mediálních článků referujících o soudním sporu mezi porodní asistentkou Ivanou Königsmarkovou a Ministerstvem zdravotnictví a o problematice domácích porodů z období let 2009 – 2013 (tamtéž). Uvedenou kauzu považuje „za mezník v mediálním zpravodajství ohledně domácích porodů a vyvrcholení kontraverze dvou znesvářených diskursů“ (tamtéž). Zdá se tedy, že spíše než o kontroverzi mezi odbornou veřejností a matkami (viz výše), jde o kontroverzi mezi lékaři a porodními asistentkami. Konečně v Úvodu autorka uvádí, že demonstruje, „z jakých pozic obě strany ospravedlňují své postupy, v jakých hodnotových rámcích se pohybují a jakým způsobem konstruují argumenty“ (tamtéž). Výzkumnou otázku v pravém slova smyslu uvádí autorka teprve v samém závěru práce, a to „jaké strategie uplatňují jednotlivé diskursy ke svému ospravedlnění“ (s.66).

V závěru autorka uvádí, že porod v analyzovaných člancích především definují „dva diskursy, „které jsou v antagonistickém sporu“ (diskurs lékařský a diskurs přirozeného porodu) a mimoto ještě třetí, a to „diskurs individuální svobody“ (s. 66). Dále se pak věnuje téměř výlučně prvním dvěma (třetí je charakterizován ve třech řádcích), které stručně charakterizuje z následujících hledisek: vliv způsobu porodu na zdravotní stav rodičky a dítěte, „kdo smí diskurs pronášet“, jazykové prostředky a formulace rizik. V odpovědi na v závěru citovanou výzkumnou otázku uvádí, že u každého diskursu (rozumí se však pouze lékařský a přirozeného porodu) našla dvě strategie, a to obrannou (podpora dané konstrukce) a strategii zaměřenou „na kritiku jednání kontradiskursu“ (tamtéž): lékaři zdůrazňují rizika domácího porodu, stoupenci domácí porodů

rizika spojená s „nemocničním porodem“. O tom, v jakých hodnotových rámcích se diskursy pohybují, jaká je sociokulturní dimenze a kontext porodu (otázky v uvedené Úvodu) se autorka v Závěru nezmiňuje. Nic podobného jsem nenalezla ani v kapitole Zjištění.

Práce má formálně klasickou strukturu: 1. Formulace problému (jde však spíše o popis situace), 2. Teoretická východiska, 3. Metodologie, 4. Zjištění, 5. Závěr. Prezentovaná zjištění a závěry souvisí jen velmi volně s uvedenými teoretickými východisky, přičemž autorka ponechala zcela na čtenáři, aby si souvislosti domyslel sám. Více k tomu ještě viz v následujícím bodu.

2. Opírá se autorka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Z tohoto hlediska je práce na samé hranici přijatelnosti.

Práce se opírá o cca 60 titulů (včetně cca 17 analyzovaných článků), z nichž pouze 2 jsou cizojazyčné. Diplomová práce by se měla výrazněji opírat o zahraniční literaturu. Postrádám zejména novější zahraniční literaturu týkající se konstrukce porodu. Jedna ze zmíněných dvou zahraničních prací je z roku 1997, druhá (Boltanski a Thévenot) je využita v teoretickém úvodu, přičemž není moc jasné, jak souvisí s tématem výzkumu. Jediný odkaz na ni jsem našla v kapitole Závěry (str. 63), přičemž uvedený citát se může týkat téměř čehokoli. Podobně je tomu s dalšími koncepcemi uvedenými v Teoretických východiscích. Tato kapitola představuje na 9 stranách textu čtyři samostatné subkapitolky věnované vybraným myšlenkám čtyř (pěti) autorů. Beckovi věnovala autorka 1 stránku převážně doslovných citací z Rizikové společnosti. Kapitolka věnovaná Faucaultovi se opírá převážně o sekundární literaturu. Jak už jsem naznačila, není vůbec jasné, jak vybrané myšlenky (a proč právě tyto) souvisí s analýzou dat a se závěry, k nimž autorka dospěla. To by snad bylo možné tolerovat v práci bakalářské, ale v diplomové podle mého názoru ne.

Škoda, že autorka nevyužila Diplomovou práci na toto téma, která byla na katedře obhájena před několika lety. Ačkoli její autorka této práce vycházela z jiného teoretického zázemí (Bourdieu) a analyzovala situaci před „kauzou Könnigsmarková“, došla k řadě velmi podobných (neřku-li totožných) zjištění. Konfrontace vlastních analýz s již provedenými by bývala mohla vést k sociologicky zajímavému textu.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Z tohoto hlediska je práce na samé hranici přijatelnosti.

Popisu zvolené metody věnovala autorka tři a půl stránky, z nichž se čtenář dozví především o metodě obecně, ale jak konkrétně autorka postupovala, zůstává víceméně skryto. Autorka údajně extrahovala korpus 57 článků, ale nikde není uveden jejich seznam. V seznamu literatury jsem našla cca 17 novinových článků, což je výrazně méně než 57. Znamená to tedy, že ze 40 se do kapitoly Zjištění nehodil ani jeden? Nestálo by to za komentář? Z toho, jak autorka popisuje proces kódování, se zdá, že postupovala zcela voluntaristicky. Neuvádí totiž vůbec žádná kritéria (definice, operacionalizace), o něž opírala přiřazování kódů. Postrádám rovněž výsledek třídění kategorií v podobě nějakého schématu apod. Dále není vůbec jasné, jak autorka zkoumala „jazykové prostředky, které byly použity“ a na základě čeho zjišťovala, „jak tvrzení fungují ideologicky“ a „co mohlo být zamlčeno“ (str.47).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autorka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Z tohoto hlediska práce neodpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci.

Nedostatky tohoto typu přímo souvisejí s neprůhledností zvolené metody analýzy, o níž jsem hovořila výše. Pozadí (argumentace) zjištění uvedených v kap. 4 tak zůstává zcela skryto. V závěru autorka zmiňuje třetí diskurs (osobní svobody), který je stejně tak jen zmíněn v kapitole týkající se metody. V obou případech bez jakéhokoliv ukotvení v datech. Kapitola Zjištění je svého druhu kompilací úryvků z analyzovaných a odborných textů. O argumenty (tj. ukotvení v analýze) v žádném případě nejde. Zda jde o mediální či odborný text může čtenář na str. 59-61 jen odhadovat na základě seznamu literatury. Jednotlivé zdroje by měly být jasně odlišeny a měl by být jasný

smysl jejich uvedení. Konečně je třeba upozornit na fakt, že základní východiska (sociálněkulturní kontext porodu je u nás formován především analyzovanou debatou, kauza „Königsmarková představuje mezník v mediálním zpravodajství) nejsou podložena ani náznakem nějakého argumentu.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?
Ano, jsou.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Z hlediska jazyka není práci co vytknout. Odkazový aparát je veden správně avšak ne příliš pozorně.

Z textu je zjevné, že autorka ví, jak správně vést odkazový aparát. Nicméně v seznamu literatury neuvádí práce z převzatých odkazů (Wiilig a Fawler) a odkazuje na minimálně 6 prací, jež nefigurují v seznamu literatury (na str. 49, 52, 53, 55, 57, 59). Na str. 55 uvádí doslovný citát s obecným odkazem (Candigliota, 2013) a na str. 53 je zcela nefunkční odkaz (Právo 2009).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1. Na základě čeho tvrdíte, že sociálně kulturní kontext porodu u nás formuje „především mediální debata o volbě místa porodu a přípustných praktikách užívaných během porodu“?

2. Vysvětlíte v jakém smyslu a proč „kauza Königsmarková“ představuje „mezník v mediálním zpravodajství ohledně domácích porodů a vyvrcholení kontroverze dvou znesvářených diskursů“!

3. Vysvětlíte, v čem spočívá diskurs osobní svobody (na základě čeho jste ho identifikovala) a proč jste se mu více nevěnovala!

Celkové hodnocení práce:

Práce je podle mého názoru na samé hranici přijatelnosti. Navrhuji ji přijmout k obhajobě a pokud se autorka uspokojivě vyrovná s připomínkami a přijatelně zodpoví navržené otázky ji hodnotit známkou dobře.

Datum: 31.8.2015

Podpis:

